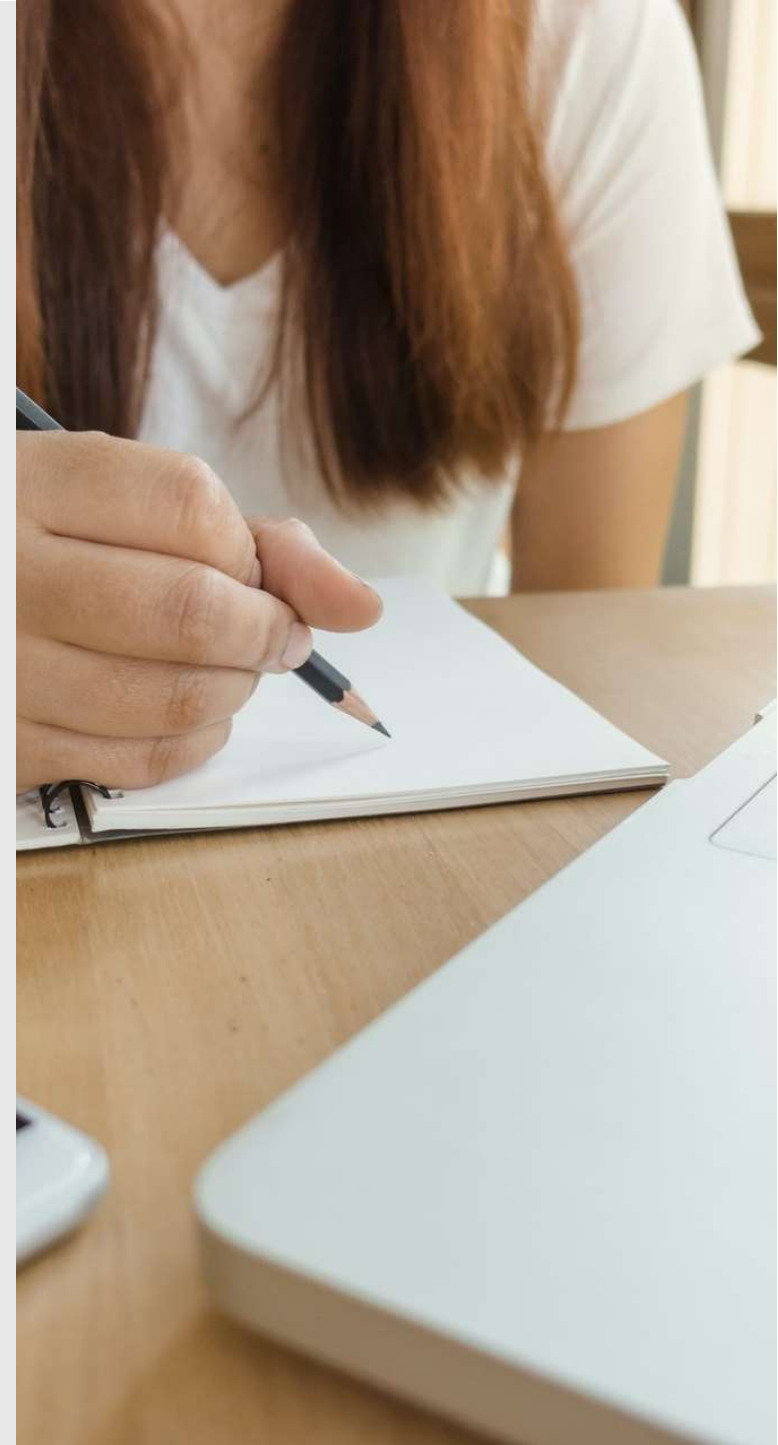

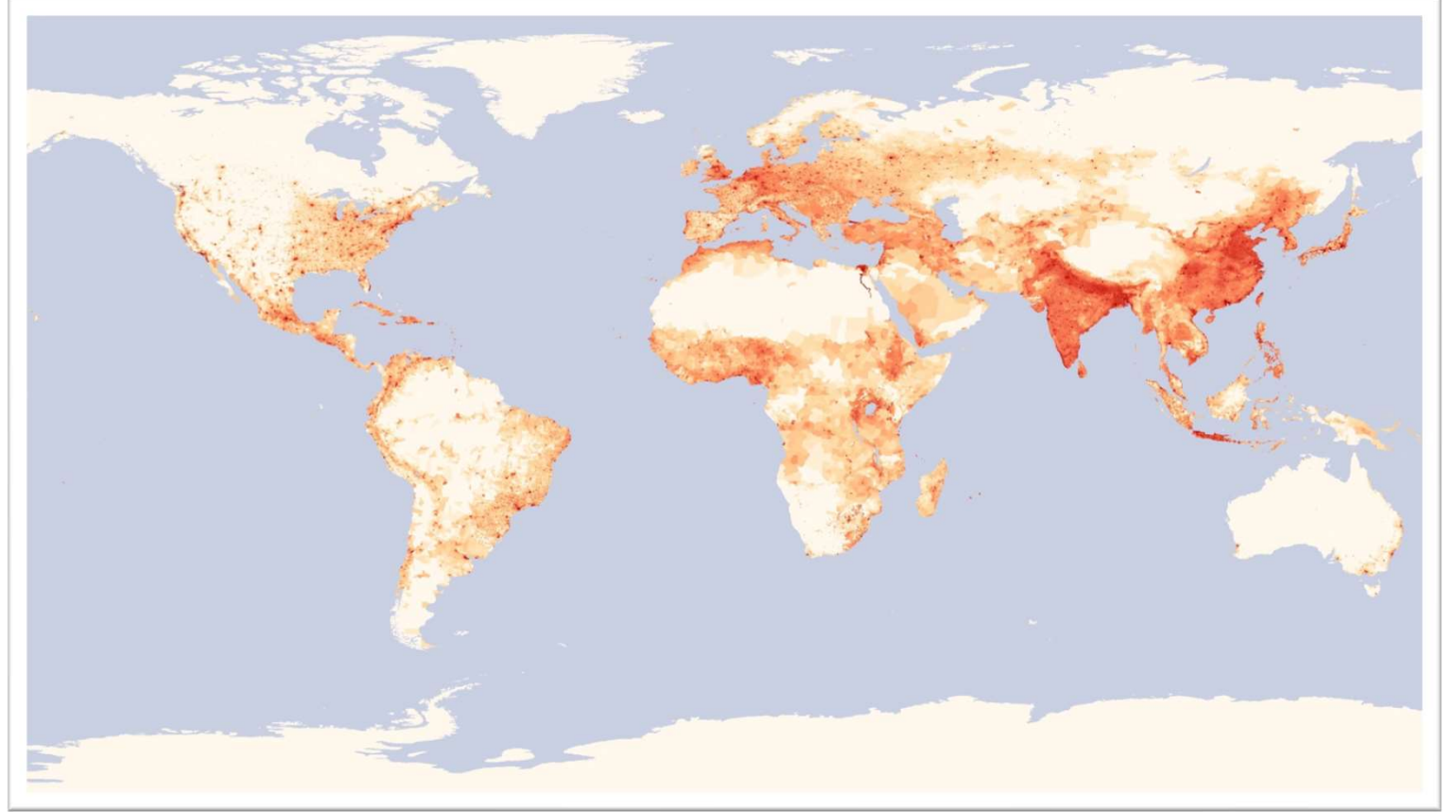
NÜFUS

Anahtar Kelimeler

- Nüfus: Belli bir anda sınırları belli bir alanda yaşayan birey sayısıdır.
- Demografi: Nüfusu inceleyen bilim dalıdır.
- Nüfus Coğrafyası: Coğrafyanın nüfusu inceleyen alt dalıdır.
- Nüfus Sayımı: Nüfusun nicel ve nitel özelliklerinin tespiti için yapılan çalışmadır.
- Nüfus Politikası: Ülkelerin nüfuslarının niteliğini ve niceliğini değiştirmek için uyguladıkları politikalarıdır.
- Nüfus Patlaması: Nüfusun kısa sürede alışılmışın dışında artış göstermesidir.
- Genç Nüfus: 0 - 15 yaş arası nüfustur. Bağımlı nüfustur.
- Yetişkin Nüfus: 15 - 65 yaş arası nüfustur. Ekonomik bakımdan üretkendir. Aktif nüfustur.
- Yaşlı Nüfus: 65 yaş üzeri nüfustur. Bağımlı nüfustur.
- Bağımlı Nüfus: Ekonomik bakımdan üretken olmayan nüfustur.
- Kent Nüfusu: Kentlerde yaşayan nüfustur, genellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışırlar.
- Kır Nüfusu: Kırsalda yaşayan nüfustur, genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşırlar.
- Doğal Nüfus Artışı: Doğumlarla gerçekleşen nüfus artışıdır.
- Gerçek Nüfus Artışı: Doğumlara ilave olarak gelen göçlerin de etkili olduğu nüfus artışıdır.
- Aritmetik nüfus yoğunluğu = $\frac{\text{Toplam nüfus}}{\text{Yüz ölçümü}}$

Dünya Nüfusu

- Çöllerde sıcaklık değerlerinin yüksek olması ve toprak veriminin düşüklüğü nüfusun seyrek olmasına neden olmuştur.
- Ekvatorial iklimde yağışın ve sıcaklığın fazla olması gür bir bitki topluluğu oluşturmuştur. Bu durum nüfusu olumsuz etkiler. Bu bölgede yerleşimler dağlardaki serin alanlara kurulmuştur.
- Himalayalar çevresinde dağlık, engebeli ve yüksek arazi şartları insan yaşamını zorlaştırdığı için nüfus yoğunluğu azdır.
- Avrupa'da Yeraltı ve yer üstü kaynakların bol olması nüfus yoğunluğu üzerinde olumlu bir etki sağlamıştır.
- Orta enlemler, alçak ve yüksek enlemlere göre daha ılıman bir iklime sahip olduklarından dolayı fazla nüfuslanmıştır.
- Nil nehrinin oluşturduğu Nil deltası geniş verimli tarım arazileri barındırdığından dolayı fazla nüfuslanmıştır.
- Antarktika kıtasında kutup ikliminden dolayı bilimsel araştırma istasyonları dışında sürekli yerleşim alanı bulunmamaktadır.

İnsan Nüfusunun Büyük Sıçrama Dönemleri

1. Alet yapımının başlaması (Paleolitik)
2. Tarım ve hayvancılığın başlaması (Neolitik)
3. Sanayi devrimi (18. Yüzyıl)

Sınavda çıktı!
2012 YGS

Nüfusun Dağılışıını Etkileyen Faktörler

Doğal Faktörler

- İklim
- Yeryüzü şekilleri
- Kara ve denizlerin dağılışı
- Verimli tarım alanları
- Maden alanları
- Bitki örtüsü

Beşeri Faktörler

- Ulaşım
- Ticaret
- Sanayi
- Turizm
- Eğitim
- Tarihi ve dini alanlar
- Sağlık

Dünya Nüfusunun Dağılışı

Nüfusun Yoğun Olduğu Yerler:

- ABD'nin doğu ve batı kıyıları
- Avrupa'nın batı ve güney kıyıları
- Muson asyası
- Japonya
- Endonezya
- Nil vadisi
- Akdeniz kıyıları

Nüfusun Seyrek Olduğu Yerler:

- Ekvator çevresinde alçak alanlar
- Soğuk bölgeler
- Çöller
- Yüksek dağlık ve engebeli sahalar

Nüfuslanmamış Alanlar:

- Su yüzeyleri
- Buzullar
- Dağların zirvelerindeki çıplak kayalık alanlar

Nüfus Coğrafyasının İncelediği Konular

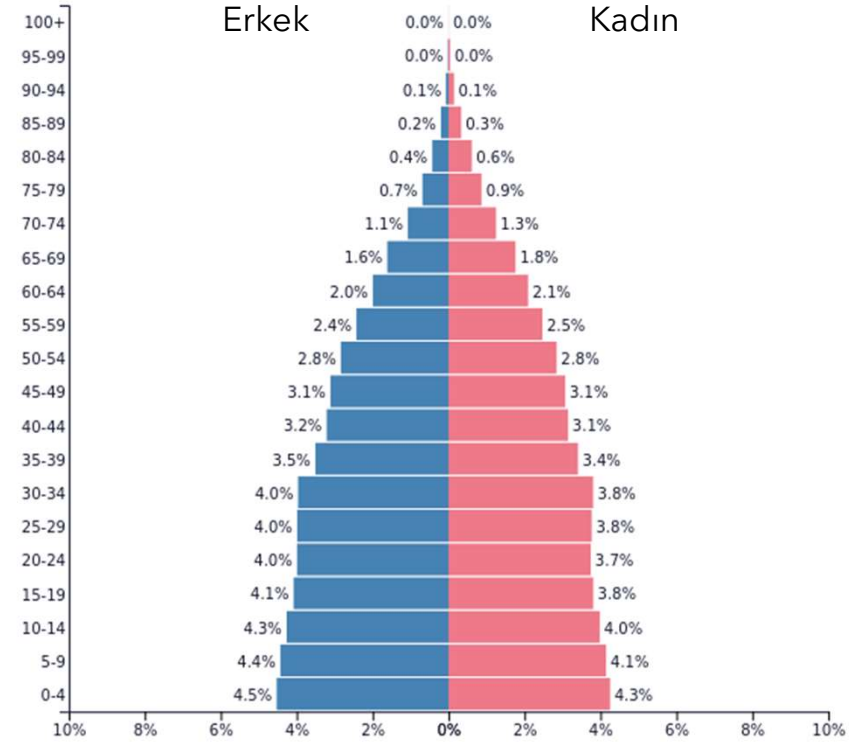
- Nüfusun dağılışı
- Nüfusun dağılışını etkileyen doğal, beşeri ve ekonomik etmenler
- Nüfusun değişimi ve hareketleri
- Nüfusun yaş, cinsiyet ve eğitim durumu
- Nüfusun sektörel dağılımı
- Nüfusun kırsal ve kentsel dağılımı

Nüfus Sayımı Yöntemleri

- De Fakto: Sokağa çıkma yasağı ilan edilir. Memurlar ev ev dolaşarak bilgi toplar. Belirli aralıklarla tekrarlanır.
- Döjür: Sokağa çıkma yasağı ilan edilmez. Sayım kayıtlar üzerinden yapılır. Anlıktır. Türkiye 2009 yılından itibaren de fakto yöntemi bırakarak Adrese Dayalı Nüfus Sistemine geçmiştir.

Nüfus sayımları ile elde edilen veriler:

- Ülkenin il, ilçe ve diğer yerleşim birimlerinin nüfusu
- Nüfusun eğitim, yaş ve cinsiyet yapısı
- Nüfusun sektörel dağılımı
- Kırsal ve kentsel nüfus
- Medeni hal
- Aile sayısı
- Nüfus artış hızı
- Doğum ve ölüm oranı
- Nüfus hareketleri
- Bağımlı nüfus oranı
- İşsizlik oranı
- Kentleşme hızı
- Nüfusun dağılışı
- Okul çağındaki nüfus

Dünya Nüfus Piramidi (2019)

Nüfus Piramitleri

1 - Kenarları İçe Çökük Üçgen Piramit

- Gelişmemiş ülkelerde görülür.
- Doğum oranı fazladır.
- Ölüm oranı fazladır.
- Doğum ve ölümler dengeli olduğu için nüfus artışı azdır.
- Ortalama ömür kısadır.
- Nijerya, Meksika, Peru, Kolombiya

2 - Düzgün Üçgen Piramit

- Gelişmemiş ülkelerde görülür.
- Doğum oranı fazladır.
- Ölüm oranları bir miktar azalmış, ortalama ömür o ölçüde uzamıştır.
- Ölüm oranları azaldığı için nüfus artış hızı artmıştır.
- Hindistan, Pakistan, Mısır, Afganistan, Kenya

3 - Asimetrik Piramit

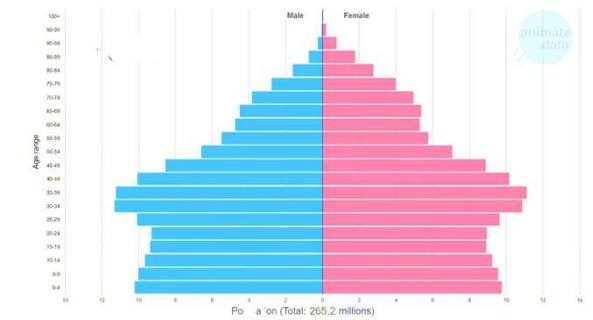
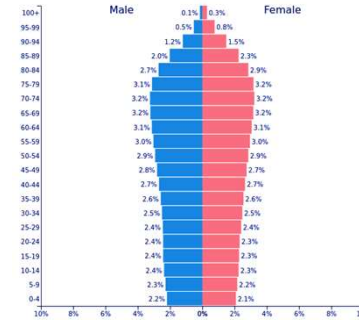
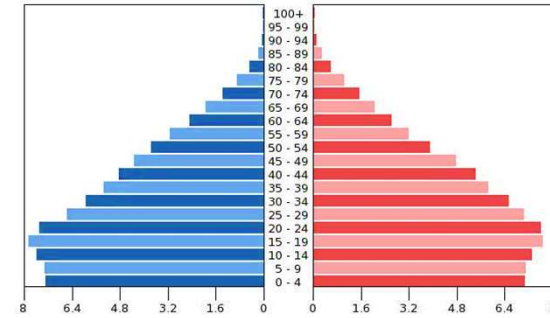
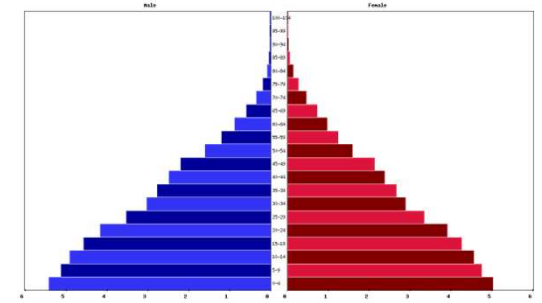
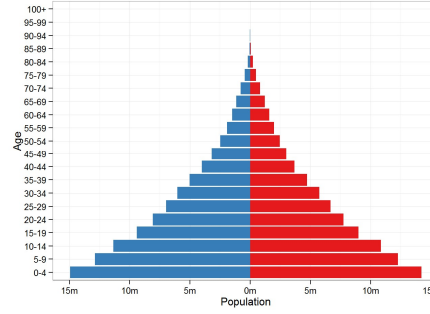
- Gelişmekte olan ülkelerde görülür.
- Son yıllarda doğum oranları azalmıştır. Bu durum ülkenin gelişmesine bağlı olarak eğitim seviyesinin artması, kadının iş hayatına girmesi gibi sebeplerle doğum oranlarının azalmasının sonucu olabilir.

4 - Arı Kovanı Nüfus Piramidi

- Gelişmiş ülkelerde görülür.
- Doğum oranları azalmıştır.
- Ölüm oranları azalmıştır.
- Ortalama ömür uzundur.
- İngiltere, İsveç, İsviçre, Japonya, Danimarka

5 - Çan Nüfus Piramidi

- Gelişmiş ülkelerde görülür.
- Son yıllarda uygulanan nüfus politikalarından dolayı nüfus artış hızı artmıştır.
- Kanada, Amerika Birleşik Devletleri

Sınavda çıktı!

2011 LYS, 2014 LYS, 2016 LYS, 2017 LYS - YGS

Nüfus Özellikleri

Gelişmemiş ülkeler

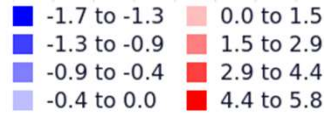
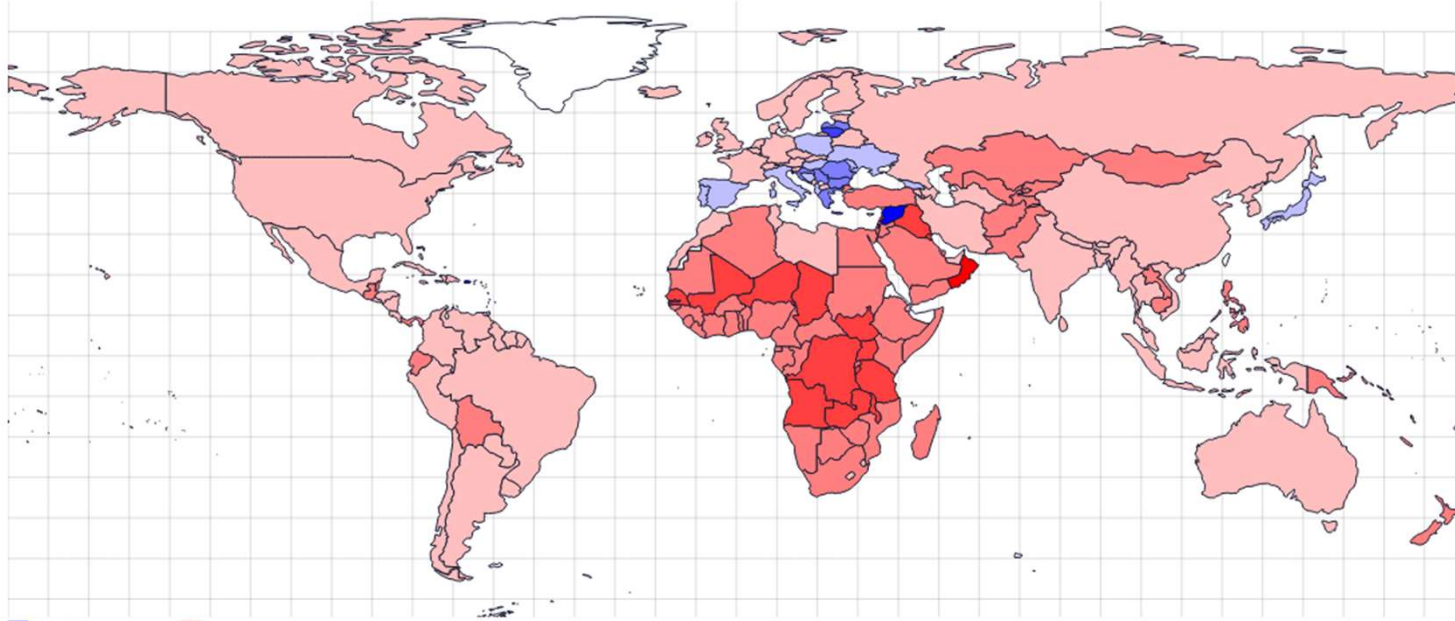
- Doğum oranı fazladır
- Nüfus artış hızı yüksektir
- Genç nüfus oranı fazladır
- Ortalama yaşam süresi kısadır
- Yaşlı nüfus oranı azdır
- Çalışan nüfusun yaş ortalaması düşüktür
- İş gücü fazlası vardır
- Çalışan nüfusun büyük bir bölümü tarım ve hayvancılık yapar.
- Tarımda birim alandan alınan verim düşüktür.
- Kırsal nüfus fazla, kent nüfusu azdır
- Dışarıya göç verir
- Nüfus dağılışı doğal koşullardan etkilenir.

Gelişmiş Ülkeler

- Doğum oranı azdır
- Nüfus artış hızı düşüktür
- Genç nüfus oranı azdır
- Ortalama yaşam süresi uzundur
- Yaşlı nüfus oranı fazladır
- Çalışan nüfusun yaş ortalaması yüksektir
- İş gücü açığı vardır
- Çalışan nüfusun büyük bölümü sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışır.
- Tarımda birim alandan alınan verim yüksektir
- Kırsal nüfus az, kent nüfusu fazladır
- Dışarıdan göç alır
- Nüfus dağılışı doğal koşullardan daha az etkilenir

Sınavda çıktı!
2012 LYS, 2014 LYS, 2016 YGS, 2019 TYT

Dünya Nüfus Artış Oranları (2015)(%)

Nüfus Miktarını Etkileyen Faktörler

Sınavda çıktı!
2011 LYS

Nüfusu Artıran Faktörler

- Doğumların fazla olması
- Sağlık hizmetlerinin gelişmesi
- İş imkanlarının artması
- Beslenme ve barınma imkanlarının artması
- Gelenekler
- Dışarıdan gelen göçler
- Ülkenin izlediği arttırıcı nüfus politikaları
- Toprak kazanımı

Nüfusu Azaltan Faktörler

- Savaşlar
- Doğal afetler
- Kadının iş hayatına girmesi
- Nüfus planlama çalışmaları
- Dışarıya giden göçler
- Ülkenin izlediği azaltıcı nüfus politikası
- Toprak kaybı

Nüfus Politikaları

Nüfus Artış Hızını Artırıcı Politikalar

- Evlenme yaşını küçültme
- Yeni evlenenlere ve çocuk sahibi olanlara ekonomik yardımlarda bulunma
- Dışarıdan gelen göçleri kolaylaştırma
- Korunma yöntemlerini yasaklama
- Kürtajı yasaklama
- İngiltere, Japonya, Almanya gibi nüfus artış hızı düşük olan ülkeler tarafından uygulanırlar.

Nüfus Artış Hızını Azaltıcı Politikalar

- Evlenme yaşını büyütme
- Çocuk sayısına sınırlama getirme
- Korunma yöntemlerini ücretsiz dağıtma, yaygınlaştırma ve bu yöntemler hakkında bilgilendirme
- Dışarıdan gelen göçleri engelleme
- Çin, Hindistan, Endonezya, Nijerya gibi nüfus artış hızı yüksek olan ülkeler tarafından uygulanırlar.

Nüfusun Niteliğini Geliştirici Politikalar

- Eğitim imkanlarını ücretsiz hale getirme ve yaygınlaştırma
- Demografik yatırımlara öncelik verme
- Dışarıdan gelen beyin göçünü teşvik etme
- Dışarıya giden beyin göçünü zorlaştırma

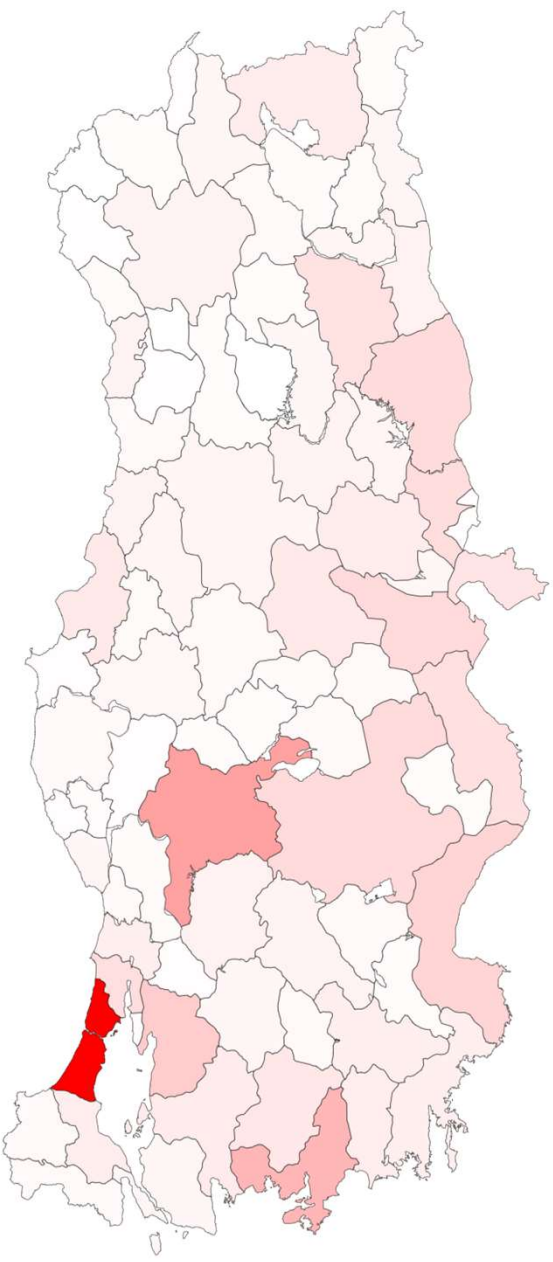
Anadolu'da Nüfus Sayımları

- İlk nüfus sayımı 1831'de II. Mahmut döneminde yapılmıştır. Asker ve vergi potansiyelini öğrenmek amaçlanmıştır. Sadece Erkekler sayılmış, Anadolu nüfusu 7,5 milyon olarak hesaplanmıştır.
- 1841'de Abdülmecit döneminde yapılan sayımda Anadolu nüfusu 10,5 milyon olarak bulunmuştur.,
- Cumhuriyetin ilk nüfus sayımı olan 1927'de Türkiye nüfusu 13.648.270'dir.
- 1935 yılından itibaren her 5 yılda bir, 1990 yılından itibaren her 10 yılda bir nüfus sayımı yapılması kararlaştırılmıştır.
- 2009 yılından itibaren ise adrese dayalı nüfus sistemine geçilmiştir.

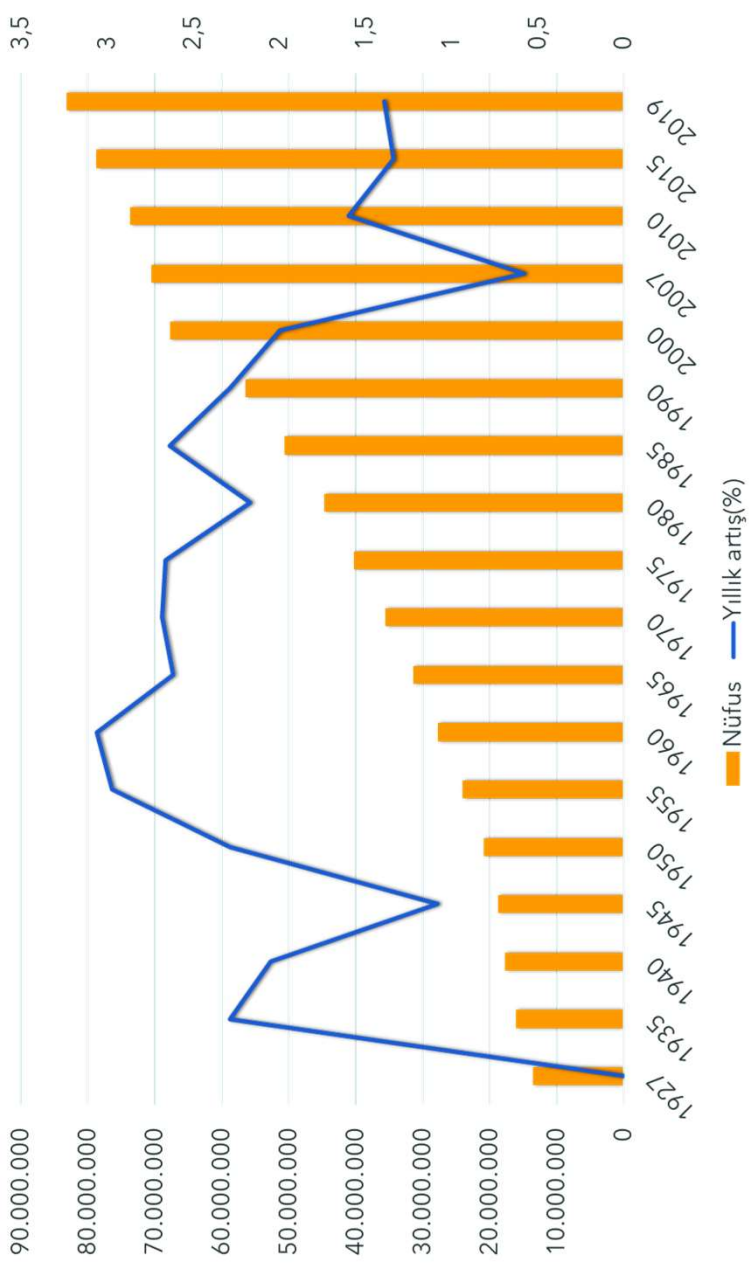

Türkiye illere göre Nüfus Dağılışı

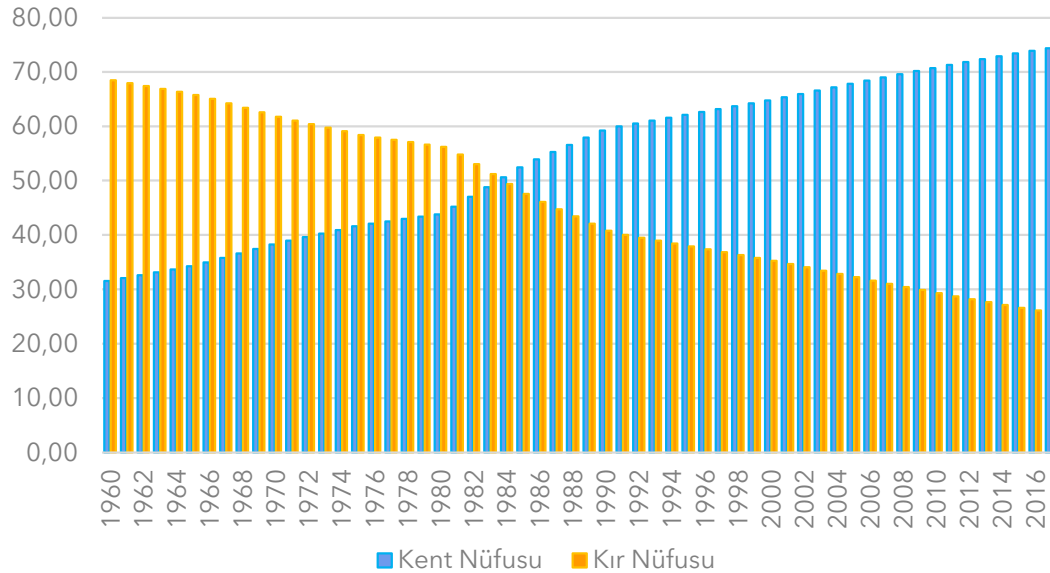
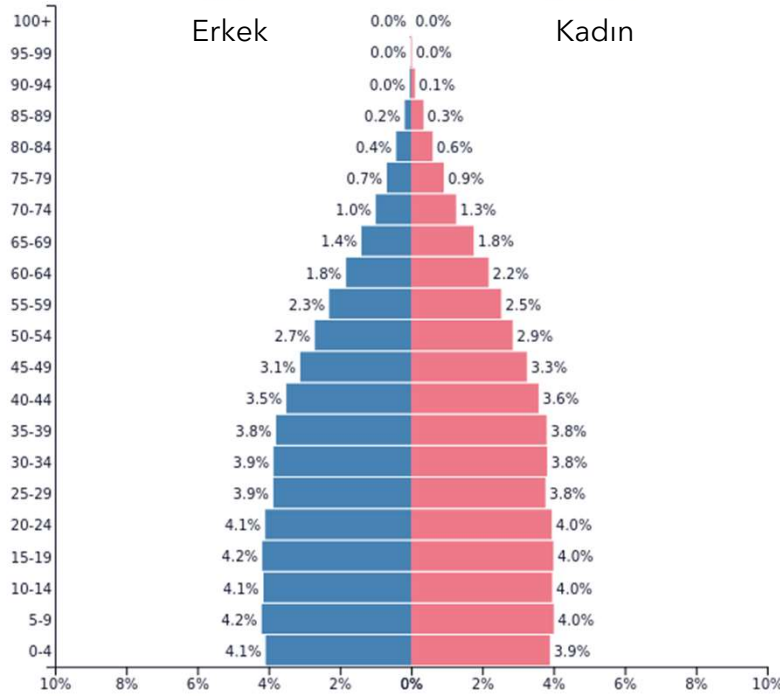
Nüfus
81.910
15.462.452

Yıllara göre Türkiye Nüfusu

Türkiye Nüfus Piramidi (2019)

1960 - 2017 Yılları Arası Türkiye Kır ve Kent Nüfusu Oranları

Türkiye'nin Nüfus Özellikleri

- Doğum oranları giderek azalmakla birlikte genç nüfus halen fazladır.
- Ortalama yaşam süresi ve yaşlı nüfusu giderek artmaktadır.
- Nüfus artış hızı azalmaktadır.
- Gelişmekte olan ülkelere benzer özellikler taşır.
- Türkiye'de zamanla kırsal nüfusunun sürekli olarak azaldığı, kent nüfusunun ise arttığı görülmektedir.
- 1980'li yıllarda kırsal - kent nüfusu eşitlenmiş daha sonra ise kent nüfusu öne geçmiştir.
- 2016'da kabul edilen büyük şehir yasası ile büyük şehirlerdeki köyler mahalleye dönüşmüş bu durum önemli bir nüfusun artık kent nüfusu olarak sayılmasını sağlamıştır.

Türkiye Nüfusu İçin Önemli Dönemler:

- † 1939'da Hatay'ın anavatanına katılması.
- 1939 - 1945 yılları arasında II. Dünya Savaşı sebebiyle alınan önlemler.
- 1960 sonrası Almanya başta olmak üzere Batı Avrupa ülkelerine verilen işçi göçü.
- 1970 sonrası Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yapılan işçi göçü.
- † SSCB'nin dağılması (1991) sonucu Orta Asya'dan Türkiye'ye gelen göçler.

Çalışan Nüfusun Özellikleri

- Türkiye’de çalışma çağındaki nüfus (aktif nüfus) toplam nüfusun %67,9’udur.
- Türkiye’de yetişkin nüfusun %56,8’i çalışmaktadır.
- Çalışan nüfusun %64’ü erkektir.
- Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren tarım sektöründe çalışan nüfus giderek azalmış, sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışan nüfus ise artmıştır.
- Sanayileşmeye ve tarımda makineleşmeye bağlı olarak tarımda çalışanların oranı sürekli azalmıştır.
- Türkiye’nin 1927 ve 2017 yıllarında sektörel dağılımı:

